

การพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการผลิตและการใช้สื่อ เพื่อการสร้างเสริมประสบการณ์เด็กเล็ก ในศูนย์
พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลต้นผึ้ง อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร

THE DEVELOPMENT OF TEACHERS' COMPETENCE IN PRODUCING AND USING MEDIA FOR
PROMOTING YOUNG CHILDREN'S EXPERIENCES AT CHILD DEVELOPMENT CENTERS UNDER
TONPUENG SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION,
PHUNGKHON DISTRICT, SAKON NAKHON PROVINCE

ดนตรี โกสิงห์*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์**

ดร. วีรเทพ เนียมหัตถ์***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาในการผลิตและการใช้สื่อ เพื่อการสร้างเสริมประสบการณ์เด็กเล็ก ของครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลต้นผึ้ง อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร 2) เพื่อหาแนวทาง การพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการผลิตและการใช้สื่อ เพื่อการสร้างเสริมประสบการณ์เด็กเล็ก 3) เพื่อติดตามผลการพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการผลิต และการใช้สื่อเพื่อการสร้างเสริมประสบการณ์เด็กเล็กโดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นการวางแผน ขั้นการปฏิบัติการ ขั้นการสังเกตการณ์และขั้นการสะท้อนกลับ โดยดำเนินการ 2 วนรอบ มีกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ร่วมวิจัยจำนวน 6 คน และผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยจำนวน 21 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ แบบทดสอบ แบบสังเกตและแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าดัชนีประสิทธิผล

ผลการวิจัย

1. สภาพและปัญหาในการผลิตและการใช้สื่อเพื่อการสร้างเสริมประสบการณ์เด็กเล็ก ของครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลต้นผึ้ง อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร พบว่า ด้านสภาพครูผู้ดูแลเด็กมีการผลิตสื่อการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมประสบการณ์เด็กเล็ก อยู่ในปริมาณน้อย ส่วนใหญ่นิยมซื้อสื่อสำเร็จรูปตามท้อง ตลาด และครูผู้ดูแลเด็กสามารถใช้สื่อการเรียนรู้ได้ แต่ขาดความมั่นใจในการใช้ ส่วนใหญ่ขาดทักษะใน การใช้สื่อเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ด้านปัญหา ขาดทักษะ ความรู้ ความเข้าใจ การแสวงหาความรู้ในการผลิตสื่อและใช้สื่อ นอกจากนี้ยังขาดบุคลากรที่มีความสามารถในการผลิตและใช้สื่อในการให้ความรู้ คำแนะนำ ในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนรู้เพื่อการสร้างเสริมประสบการณ์เด็กเล็ก หน่วยงานต้นสังกัดสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาบุคลากรในด้านการผลิตและการใช้สื่อเพื่อการสร้างเสริมประสบการณ์เด็กเล็กน้อย ไม่เพียงพอ และขาดการนิเทศ กำกับ ติดตามเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อที่ต่อเนื่องและเป็นระบบ

2. แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการผลิตและการใช้สื่อเพื่อการสร้างเสริมประสบการณ์เด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลต้นผึ้ง อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร

คำสำคัญ : การพัฒนาศักยภาพครู, การผลิตสื่อสำหรับเด็กเล็ก, การใช้สื่อเพื่อการสร้างเสริมประสบการณ์เด็กเล็ก

* ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** กรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

*** ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านนาคำ ตำบลห้วยทราย อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

ประกอบด้วย การอบรมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศ ติดตามผล

3. ผลการพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการผลิตและการใช้สื่อ เพื่อการสร้างเสริมประสบการณ์เด็กเล็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า จากการอบรมเชิงปฏิบัติการ ทำให้ครูผู้ดูแลเด็กมีความรู้ ความเข้าใจในการผลิตและการใช้สื่อ เพื่อการสร้างเสริมประสบการณ์เด็กเล็ก เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 74 สามารถผลิตสื่อการเรียนรู้อุปกรณ์ ส่งเสริมพัฒนาการเด็กเล็ก สัมพันธ์กับกิจกรรมประจำวัน เหมาะสมกับวัยของเด็ก มีการกระตุ้นให้เด็กมีส่วนร่วมในการใช้สื่อการเรียนรู้อย่างหลากหลาย ครูมี การเตรียมความพร้อมก่อนใช้สื่อการเรียนรู้อุปกรณ์ สามารถใช้สื่อการเรียนรู้อย่างมั่นใจ เหมาะสมถูกต้องตามลำดับขั้นตอนของกิจกรรม และมีการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนรู้อุปกรณ์ หลังการจัดกิจกรรม การเรียนรู้อุปกรณ์ สามารถส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้ครบทุกด้านทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา ส่งผลให้ผู้ปกครอง และคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความพึงพอใจกับสื่อการเรียนรู้อุปกรณ์ที่ครูผู้ดูแลเด็กผลิตและนำมาใช้ในการสร้างเสริมประสบการณ์เด็กเล็ก

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) investigate the conditions and problems in producing and using media for promoting young children's experiences at Child Development Centers under Tonpueng Subdistrict Administrative Organization, Phungkhon district, Sakon Nakhon province, 2) establish guidelines for developing teachers' competence in producing and using media for promoting young children's experiences, 3) follow-up the development of teachers' competence in producing and using media for promoting young children's experiences. The Two Cycle Spiral Action Research approach employed was consisted of the four steps as follows: 1) Planning, 2) Action, 3) Observation, and 4) Reflection. The target group consisted of six co-researchers involving the researcher and 21 informants. The research instruments were an interview form, tests, an observation form, and an evaluation form. The statistical methods used for analyzing the collected data were percentage, mean, standard deviation and Effectiveness Index. The findings were as follows:

1. The condition and problems in producing and using media for promoting young children's experiences at Child Development Centers under Tonpueng Subdistrict Administrative Organization, Phungkhon district, Sakon Nakhon province revealed that: In terms of the conditions, the teachers produced limited instructional media. Most teachers bought ready-made commercial instructional media. Although teachers were able to use instructional media, they were not confident to employ into practice. In term of problems, teacher lacked skills, knowledge, and understanding in producing and using media. In addition, there was a lack of skilled personnel for media production and application. The original affiliation did not provide sufficient budget for personnel professional development in relation to media production and application. The instructional media was limited and insufficient. The supervision was also not continuously and systematically.

2. The guidelines for developing teachers' competence in producing and using media for promoting young children's experiences involved a training workshop and supervision and mentoring provision.

3. The results from the development of teachers' competence in producing and using media for promoting young children's experiences in Child Development Centers revealed that: After the training workshop, the teachers increased their understanding in producing and using media for promoting young

children's experiences by 74 percent. In addition, the teachers were able to produce instructional media in relation to children's daily routines and age-appropriate activities. Moreover, the teachers encouraged children to participate and apply a wide range of instructional media into their learning. Teachers also prepared the lessons before the class and were confident in using instructional media, followed the activity procedures, and evaluated the instructional media after finishing the activities. Effectively incorporate instructional media in to learning activities were consequently supported healthy physical, emotional, social, and intellectual development of the children. As a result, parents and Board of Child Development Centers satisfied with the created instructional media and teachers' performance.

Keywords: Teacher's competence, Instructional Media for Young Children.

กุ่มิหลัง

ในการจัดการเรียนรู้นั้น สื่อการเรียนรู้นับว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีบทบาทอย่างมากในการจัดการเรียนการสอน เพราะสื่อสร้างเสริมประสบการณ์มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ เจตคติ ค่านิยม รวมทั้งทักษะต่างๆ ให้เกิดกับผู้เรียนได้เป็นอย่างดีสื่อการเรียนรู้นี้เป็นตัวกลางที่จะช่วยให้การสื่อสารระหว่างผู้สอน และผู้เรียนดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในเนื้อหา บทเรียนและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน สื่อการเรียนรู้อาจช่วยให้เด็กได้เรียนรู้เร็ว เพราะสื่อเป็นหัวใจของการจัดกิจกรรมการเตรียมความพร้อมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ของเด็กในระดับปฐมวัยได้มีบทบาทต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กในอนาคตในการเตรียมความพร้อมให้เด็ก สื่อการเรียนรู้อาจมีความสำคัญต่อเด็กเล็กมาก เนื่องจากเด็กเล็กต้องได้ใช้ประสาทสัมผัสให้มากที่สุด เพราะเด็กมีประสบการณ์ต่อสิ่งต่างๆ น้อย เด็กจะเข้าใจด้วยการมองเห็น หยิบจับ ลองชิมชิมรส สูดดม ฟังเสียง เป็นต้น เป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว (พิภพ ธรรมประชา, 2550, หน้า 2)

ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ที่ต้องส่งเสริม สนับสนุนให้ครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้พัฒนาศักยภาพในการผลิตสื่อและการใช้สื่อสำหรับเด็กเล็กและนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กเล็ก ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลต้นผึ้ง อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร ในฐานะที่เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ปัจจุบันมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่อยู่ในความรับผิดชอบจำนวน 3 แห่ง คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโพธิ์ทอง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโพนสว่างกลางเจริญและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านต้นผึ้ง มีครูผู้ดูแลเด็กจำนวน 6 คน ซึ่งการพัฒนา ศักยภาพครูผู้ดูแลเด็ก นั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้ดูแลเด็กควรได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับเทคนิควิธีต่างๆ ในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก รวมไปถึงความรู้ที่เกี่ยวกับทักษะในผลิตสื่อ การประยุกต์ใช้ทรัพยากรต่างๆ เพื่อการผลิตสื่อและการใช้สื่อให้คุ้มค่า และเกิดประโยชน์กับตัวเด็กมากที่สุด ซึ่งแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร อาจเป็นการฝึก อบรม การศึกษาต่อ การศึกษาดูงาน การฝึกงานทั้งระยะสั้นและระยะยาว รวมถึงการอบรมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศติดตามผล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาตนเอง ในการปฏิบัติงาน สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาศักยภาพของเด็ก สามารถชี้แนะแนวทางให้รู้เท่าทันเทคโนโลยีและสามารถใช้ได้อย่างเป็นประโยชน์ต่อไป (วีระพันธ์ แก้วรัตน์, 2551, หน้า 23)

แต่ในสภาพปัจจุบัน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลต้นผึ้ง พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กขาดทักษะในผลิตสื่อ และการประยุกต์ ใช้ทรัพยากรต่างๆ เพื่อการผลิตสื่อ ส่งผลให้สื่อการสอนมีไม่เพียงพอกับความต้องการของเด็ก เนื่องจากขาดงบประมาณในการจัดซื้อ จึงทำให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลต้นผึ้ง มีผลการประเมินภายในของท้องถิ่นอำเภอ พังโคน เกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปี พ.ศ. 2553 พบว่า ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ในมาตรฐานที่ 5 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตัวบ่งชี้ที่ 5.2 ส่งเสริมพัฒนานวัตกรรมการจัดการประสบการณ์เรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (องค์การบริหารส่วนตำบลต้นผึ้ง, 2553, หน้า 19)

ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะเป็นครูผู้ดูแลเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลต้นผึ้ง อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร จึงสนใจที่จะพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการผลิตสื่อและการใช้สื่อสำหรับเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลต้นผึ้ง อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของเด็กเล็ก โดยใช้รูปแบบวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ครูผู้ดูแลเด็ก นำความรู้ที่ได้ไปผลิตสื่อสื่อการเรียนรู้ของเด็กเล็กให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาในการผลิตและการใช้สื่อ เพื่อการสร้างเสริมประสบการณ์เด็กเล็กของครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลต้นผึ้ง อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการผลิตและการใช้สื่อ เพื่อการสร้างเสริมประสบการณ์เด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลต้นผึ้ง อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร
3. เพื่อติดตามผลการพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการผลิตและการใช้สื่อ เพื่อการสร้างเสริมประสบการณ์เด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลต้นผึ้ง อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) โดยผู้วิจัยได้นำหลักการและขั้นตอนตามแนวคิดของเคมมิสและแมคแท็กการ์ท (Kemmis & Mc Taggart, 1991, p. 169 – 170 อ้างถึงใน องอาจ นัยวัฒน์, 2554, หน้า 346) ได้กำหนดขั้นตอนการวิจัยไว้ 4 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

1. ขั้นการวางแผน (Planning)

- 1.1 ศึกษาสภาพและปัญหาของครูผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อ เพื่อการสร้างเสริมประสบการณ์เด็กเล็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลต้นผึ้ง อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร
- 1.2 การประชุมบุคลากรในสังกัด ประกอบด้วย นักวิชาการการศึกษา และครูผู้ดูแลเด็ก เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการตามโครงการพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็ก ในการผลิตและการใช้สื่อ เพื่อการสร้างเสริมประสบการณ์เด็กเล็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลต้นผึ้ง อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร
- 1.3 สัมภาษณ์กลุ่มผู้ร่วมวิจัยเกี่ยวกับสภาพและปัญหาของครูผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อ เพื่อการสร้างเสริมประสบการณ์เด็กเล็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลต้นผึ้ง อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร
- 1.4 กำหนดแนวทางพัฒนา ซึ่งประกอบด้วย การอบรมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศติดตามผล

2. ขั้นการปฏิบัติการ (Action)

- 2.1 จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ ให้แก่ครูผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลต้นผึ้ง 2 วัน ระหว่างวันที่ 29 – 30 พฤษภาคม 2556 โดยเชิญวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถด้าน การผลิตและการใช้สื่อมาให้ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อสำหรับเด็กปฐมวัยที่เหมาะสมกับวัย เพื่อการสร้างเสริมประสบการณ์เด็กเล็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ และกำหนดให้ครูผลิตสื่อและนำสื่อไปใช้ในการจัดประสบการณ์ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก
- 2.2 ดำเนินการนิเทศติดตามผล โดยกำหนดให้นักวิชาการศึกษา ประจำองค์การบริหารส่วนตำบลต้นผึ้ง เป็นผู้นิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานเป็นระยะๆ โดยเริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2556 เป็นต้นไป และสิ้นสุดในเดือน สิงหาคม 2556 เพื่อให้การดำเนินการพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการผลิตและการใช้สื่อเพื่อการสร้างเสริมประสบการณ์เด็กเล็ก ดำเนินไปอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

3. ขั้นการสังเกตการณ์ (Observation)

- 3.1 กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการ เก็บข้อมูลโดยการทดสอบความรู้ การสังเกตพฤติกรรม ครูผู้ดูแลเด็กขณะอบรมเชิงปฏิบัติการ
- 3.2 กิจกรรมการผลิตและใช้สื่อของครูผู้ดูแลเด็ก โดยเก็บข้อมูลจาก การสัมภาษณ์ ทักยะ และความเข้าใจในการผลิตและใช้สื่อ โดยมอบหมายให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ได้จัดทำสื่อจำนวน 1 ชิ้น ต่อ 1 หน่วยการเรียนรู้
- 3.3 ประเมินผลการดำเนินงาน โดยเก็บข้อมูลจากการทดสอบก่อนและหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ การสังเกตพฤติกรรมครูผู้ดูแลเด็กขณะอบรมเชิงปฏิบัติการ การประเมินการผลิตและการใช้สื่อ และการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ปกครองและคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในการจัดประสบการณ์โดยใช้สื่อที่ครูผลิตขึ้น

4 ขั้นตอนสะท้อนกลับ (Reflection)

จากการที่มีการอบรมเชิงปฏิบัติการ ให้ครูผู้ดูแลเด็กมีความรู้ ความสามารถในการผลิตและการใช้สื่อ ตามหน่วยการจัดประสบการณ์ที่กำหนดแล้วได้ดำเนินการสะท้อนผลงาน โดยร่วมกันวิพากษ์เกี่ยวกับการดำเนินงานตามแผนการดำเนินงาน ว่ามีสิ่งใดที่เกิดขึ้นหรือเปลี่ยนแปลง โดยนำรายละเอียดจากการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ เพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพของครูผู้ดูแลเด็ก ในการผลิตและ การใช้สื่อ เพื่อการสร้างเสริมประสบการณ์เด็กเล็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลต้นผึ้ง อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร แล้วสรุปผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาในโอกาสต่อไป

กลุ่มเป้าหมาย

1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 6 คน ได้แก่ ผู้วิจัย จำนวน 1 คน ซึ่งเป็นครูผู้ดูแลเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านต้นผึ้ง และผู้ร่วมวิจัย จำนวน 5 คน ซึ่งเป็นครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านต้นผึ้ง จำนวน 1 คน ครูผู้ดูแลเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโพธิ์ทอง จำนวน 2 คน และครูผู้ดูแลเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโพนสว่างกลางเจริญ จำนวน 2 คน
2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 21 คน ได้แก่ ตัวแทนผู้ปกครองเด็ก จำนวน 12 คน คณะกรรมการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลต้นผึ้งจำนวน 6 คน วิทยากรจำนวน 2 คน ซึ่งเป็นครูปฐมวัย ในโรงเรียนต้นแบบปฐมวัยที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ ในการผลิตสื่อและผู้นิเทศจำนวน 1 คน ซึ่งเป็นนักวิชาการศึกษา ประจำองค์การบริหารส่วนตำบลต้นผึ้ง

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แบบทดสอบ จำนวน 1 ฉบับ มีลักษณะเป็นแบบปรนัยมี 4 ตัวเลือกใช้ทดสอบครูผู้ดูแลเด็ก เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการผลิตและการใช้สื่อเพื่อการสร้างเสริมประสบการณ์เด็กเล็ก ของครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลต้นผึ้ง อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร จำนวน 30 ข้อ
2. แบบสัมภาษณ์จำนวน 2 ฉบับดังนี้ ฉบับที่ 1 ใช้สัมภาษณ์ผู้ดูแลเด็กปฐมวัยเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการผลิตและการใช้สื่อเพื่อการสร้างเสริมประสบการณ์เด็กเล็ก ของครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลต้นผึ้ง อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร ฉบับที่ 2 ใช้สัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ปกครองและคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จากการที่ผู้ดูแลเด็กได้ผลิตและใช้สื่อ เพื่อการสร้างเสริมประสบการณ์เด็กเล็กแล้ว
3. แบบสังเกตพฤติกรรมครูผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลต้นผึ้ง เกี่ยวกับการอบรมเชิงปฏิบัติการการผลิตและการใช้สื่อการเรียนรู้
4. แบบประเมินการผลิตและการใช้สื่อ จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบประเมินการผลิตและการใช้สื่อ ประเมินโดยวิทยากร ซึ่งประเมินความสอดคล้องของสื่อตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยศึกษาสภาพและปัญหาในการผลิตและการใช้สื่อเพื่อการสร้างเสริมประสบการณ์เด็กเล็ก ของครูผู้ดูแลเด็ก โดยการประชุม นักวิชาการ ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 1 วัน ในวันที่ 22 มีนาคม 2556 เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อเพื่อการสร้างเสริม

ประสบการณ์เด็กเล็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลต้นผึ้ง อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร สัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์กลุ่มผู้ร่วมวิจัยเกี่ยวกับสภาพและปัญหาของครูผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อ เพื่อการสร้างเสริมประสบการณ์เด็กเล็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลต้นผึ้ง อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร ดำเนินการพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการผลิตและการใช้สื่อเพื่อการสร้างเสริมประสบการณ์เด็กเล็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลต้นผึ้ง อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร โดยอบรมเชิงปฏิบัติการ ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 2 วัน ในวันที่ 29 – 30 พฤษภาคม 2556 โดยเก็บรวบรวมข้อมูล จากการทดสอบ ความรู้ ความเข้าใจของครูผู้ดูแลเด็ก เกี่ยวกับการผลิตสื่อปฐมวัย โดยดำเนินการในวันประชุมปฏิบัติการและ วันอบรมครูผู้ดูแลเด็ก และสังเกต พฤติกรรมของครูผู้ดูแลเด็ก ในการอบรมเชิงปฏิบัติการการผลิตและการใช้สื่อ เพื่อการสร้างเสริมประสบการณ์เด็กเล็ก การนิเทศติดตามผล ตั้งแต่เดือน มิถุนายน – สิงหาคม 2556 โดย ดำเนินการออกนิเทศ และบันทึกผลลงในแบบนิเทศติดตามผลการพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการผลิตและการใช้สื่อเพื่อสร้างเสริมประสบการณ์เด็กเล็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลต้นผึ้ง และประเมิน การผลิตและการใช้สื่อ เพื่อสร้างเสริมประสบการณ์ เด็กเล็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลต้นผึ้ง ติดตามผลการพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการผลิตและการใช้สื่อ เพื่อการสร้างเสริมประสบการณ์เด็กเล็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหาร ส่วนตำบลต้นผึ้ง อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร โดยเก็บรวบรวมข้อมูล จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ปกครองและคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในการจัดประสบการณ์โดยใช้สื่อที่ครูผู้ดูแลเด็กผลิตขึ้น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีประสิทธิผล

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพและปัญหาในการผลิตและการใช้สื่อเพื่อการสร้างเสริมประสบการณ์เด็กเล็ก ของครูผู้ดูแลเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหาร ส่วนตำบลต้นผึ้ง อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร พบว่า ด้านสภาพ ครูผู้ดูแลเด็กมีการผลิตสื่อการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมประสบการณ์เด็กเล็ก อยู่ในปริมาณน้อยส่วนใหญ่นิยมซื้อสื่อสำเร็จรูปตามท้อง ตลาด และครูผู้ดูแลเด็กสามารถใช้สื่อการเรียนรู้ได้ แต่ไม่ถนัด ไม่มีความมั่นใจในการใช้ ส่วนใหญ่ขาดทักษะใน การใช้สื่อเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ด้านปัญหา ครูขาดทักษะ ความรู้ ความเข้าใจ การแสวงหาความรู้ในการผลิตสื่อและใช้สื่อ นอกจากนี้ นี่ยังขาดบุคลากรที่มีความสามารถในการผลิตและใช้สื่อในการให้ความรู้ คำแนะนำ ในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์เด็กเล็ก หน่วยงานต้นสังกัดสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาบุคลากรในด้านการผลิตและการใช้สื่อเพื่อการสร้างเสริมประสบการณ์เด็กเล็กน้อย ไม่เพียงพอ และขาดการนิเทศ กำกับ ติดตามเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อที่ต่อเนื่องและเป็นระบบ

2. แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการผลิตและการใช้สื่อ เพื่อการสร้างเสริมประสบการณ์เด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลต้นผึ้ง อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร ประกอบด้วย การอบรมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศ ติดตามผล

3. ผลการพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการผลิตและการใช้สื่อ เพื่อการสร้างเสริมประสบการณ์เด็กเล็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า จากการอบรมเชิงปฏิบัติการ ทำให้ครูผู้ดูแลเด็กมีความรู้ ความเข้าใจในการผลิต และการใช้สื่อ เพื่อการสร้างเสริมประสบการณ์เด็กเล็ก เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 74 สามารถผลิตสื่อการเรียนรู้ในการ ส่งเสริมพัฒนาการเด็กเล็ก สัมพันธ์กับกิจกรรมประจำวัน เหมาะสมกับวัยของเด็ก มีการกระตุ้นให้เด็กมีส่วนร่วมในการใช้สื่อการเรียนรู้อย่างหลากหลาย ครูมี การเตรียมความพร้อมก่อนใช้สื่อการเรียนรู้เสมอ สามารถใช้สื่อการเรียนรู้ได้อย่างมั่นใจ เหมาะสมถูกต้องตามลำดับขั้นตอนของกิจกรรม และมีการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนรู้ หลังการจัด

กิจกรรม การเรียนรู้เสมอ สามารถส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้ครบทุกด้านทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา ส่งผลให้ผู้ปกครอง และคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความพึงพอใจกับสื่อการเรียนรู้ ที่ครูผู้ดูแลเด็กผลิตและนำมาใช้ในการสร้างเสริมประสบการณ์เด็กเล็ก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การดำเนินการพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็ก ในการผลิตและการใช้สื่อ เพื่อการสร้างเสริมประสบการณ์เด็กเล็ก ควรดำเนินการไปอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดทักษะ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการผลิตสื่อในลักษณะต่างๆ ได้อย่างหลากหลาย และเกิดความชำนาญในการใช้สื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ครูผู้ดูแลเด็กควรศึกษาหาความรู้จากแหล่งต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการผลิตและใช้สื่อ เพื่อการสร้างเสริมประสบการณ์เด็กเล็ก ต่อไป
3. หน่วยงานที่รับผิดชอบ หรือผู้บริหาร ควรจัดหางบประมาณ หรือวัสดุในการผลิตสื่อ เพื่อการสร้างเสริมประสบการณ์เด็กเล็ก ให้เพียงพอ
4. ครูผู้ดูแลเด็กควรได้รับการอบรม พัฒนาความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และได้รับการนิเทศด้านการผลิตและใช้สื่อ เพื่อการสร้างเสริมประสบการณ์เด็กเล็กอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรใช้การวิจัยปฏิบัติการ ในการพัฒนาการศึกษาในเรื่องอื่นๆ เช่น การพัฒนาบุคลากรในการผลิตสื่อจากเศษวัสดุ การพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่เกี่ยวกับการศึกษา การพัฒนางานวิชาการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นต้น
2. ควรจัดให้มีการศึกษาดูงานในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็กใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

เอกสารอ้างอิง

พิภพ ธรรมประชา. (2550). การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

เทศบาลตำบลธัญญา อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม.

มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วีระพันธ์ แก้วรัตน์. (2551). การพัฒนาบุคลากร. กรุงเทพฯ ฯ: สุวีริยาสาส์น.

องค์การบริหารส่วนตำบลต้นผึ้ง. (2553). แผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา 2554. สกลนคร: อัดสำเนา.

องอาจ นัยพัฒน์. (2554). วิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพทางพฤติกรรม. กรุงเทพฯ ฯ: สามลดา.